

Heikki Ollikainen

DEKKARIT KANTAPÖYDÄN IMUSSA

Alkoholi kotimaisissa
rikoskirjoissa



DEKKARIT KANTAPÖYDÄN IMUSSA

Heikki Ollikainen

**DEKKARIT
KANTAPÖYDÄN
IMUSSA**

ALKOHOLI KOTIMAISSA
RIKOSKIRJOISSA

Nimekkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2025 Heikki Ollikainen

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-89-3848-4

KATRILLE

”Kaikkalainen sielullinen epämukavuus tarvitsee alkoholia”
(Matti Hälli: *Murha meren rannalla*)

”Tämä taitaa olla oikein juoppojen ikioma murhajuttu”
(Arto Tuovinen: *Ei mitään menetettävää*)

”jos lukee saarikoskea 10 minuuttia
alkaa henki heti haista viinalta”
(Väinö Kirstinä: *Puhetta*)

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO: HARVA DEKKARI SELVIÄÄ ILMAN VIINAA.....	9
1. TUHANNEN KAPAKAN KAUTTA.....	13
2. MAISTUU SE POLIISILLEKIN	46
3. JANOISET JOURNALISTIT	85
4. YKSITYISETSIVÄT TOIMISTOPULLOINEEN	108
5. TIPATTOMAT TIEDUSTELUVIRKAILIJAT	132
6. MITEN ROMAANIHENKILÖ RAITISTUU SUOMI-DEKKARISSA.....	144
7. ALKOHOLI ANTAA AJATUKSILLE SIIVET	170
8. YHTEENVETO: OLET MITÄ JUOT	174
LÄHTEET	182
KIITOKSET.....	191

JOHDANTO: HARVA DEKKARI SELVIÄÄ ILMAN VIINAA

Olut, viini, konjakki, viski, votka, samppanja ja myös harvinaisemmat käymistuotteet ja tisleet virtaavat kotimaisen rikoskirjallisuuden sivuilla.

Joskus juominen osuu juonenkäänteisiin, usein se maustaa niin sankarin kuin rikollisen henkilökuvan, joskus siitä löytyy jopa murhan motiivi.

Dekkarissa alkoholilla voidellaan niin tekijöiden kuin tutkijoiden sosiaalisia suhteita. Juomalla sankari ottaa omaa tilaa, korostaa itsenäisyyttään, vapautuu arkipäivän ahtaista normeista.

Korkki narahtaa, kun on juhlan aika, poliisin tutkijatiimin tai yksityisetivän onnistumisen hetkellä. Kostean illanvieton aiheeksi käyvät läksiäiset tai uuden työtoverin tulo.

Tarpeen vaatiessa pulloon tartutaan myös epätoivon hetkellä, pahimman kriisin keskellä toivottomuus on turrutettava.

Eivätkä rikosfiktio kertomukset suomalaisesta juomisesta tule toimeen ilman huumoria. Oma paikkansa on töppäilyillä ja surkuhupaisilla sattumuksilla. Lisäksi kirjailija joskus hyppää tarkoituksella yli realismin rajojen. Karnevalismin hengessä alkoholia putoaa alas juomarin kurkusta mahdotomia määriä, sekoilu ylittää uskottavuuden rajat.

Alkoholinkäyttö dekkareissa osuu vahvasti joidenkin lukijoiden tunteisiin. Esimerkiksi Facebookin Dekkariryhmän puheenvuoroissa ajoittain tyrmitään päähenkilön, varsinkin poliisin juopottelu. Toisissa replikeissä puolestaan korostetaan, että täysin puhtoiset henkilöhahmot vääntyvät kiiltokuviksi.

Kaunokirjallisuutta, varsinkin viihdekirjallisuutta luetaan monesti oman aikansa kuvana. Onko alkoholin käyttö kotimaisessa rikosfiktiossa sen suunnilleen satavuotisen historian aikana muuttunut, miltä osin on kerattu myyttejä suomalaisten erityislaatuista juomatavoista?

Ensimmäinen näkökulma ovat ne ympäristöt, miljööt, joihin kirjojen tapahtumat on sijoitettu. Niistä yksi on ylitse muiden: ravintola.

Seuraavaksi kirjaan kuvauksia teosten keskeisten henkilöhahmojen alkoholinkäytöstä. Poliisit, journalistit, yksityisetsivät ja trillerien tiedusteluvirkailijat ovat ammattiryhmiä, joiden varaan rakentuvat kotimaisen rikosproosan yleisimmät alagenret.

Sankarien vastapoleiksi asettuvien rikollisten juomatavat lyövät monesti yli laitojen, joskus taas kovimmat alamaailman ammattilaiset pitäytyvät hienostuneessa kohtuudessa.

Koska runsaan ja toistuvan juomisen hinta lankeaa ennemmin tai myöhemmin maksuun, kysyn, miten romaanihenkilö raitistuu Suomi-dekkarissa.

Mutta jospa alkoholin hyödyt ylittävätkin haitat? Juominen voi panna liikkeelle tutkijan jumiutuneet ajatukset, avata uusia näkökulmia.

Monet esimerkkinä alkoholinkäytöstä kotimaisessa rikoskirjallisuudessa painottuvat ongelmallisen juomiseen. Mutta myös hyvien tapojen mukainen ja kohtuullinen siemailu saavat sijaa. Silloin merkkkitietoisuus on omiaan nostamaan henkilöhahmon statusta.

Yhteenvetoluku *Olet mitä juot* listaa mitä kulttuurisia merkityksiä kantavat eri juomalaadut, mitä ne kertovat kirjojen henkilöistä, ehkä lukijoistakin.

Erillistä jaksoa naisten alkoholinkäytöstä ei ole, koska rikoskirjailijat monesti hakevat juomiskuvauksilla sekä mies- että naissankareihinsa samoilla keinoilla rosaa, itsenäisyyttä ja normeista piittaamattomuutta. Siksi nämä sukupuolet kulkevat tekstissä rinta rinnan.

Taustaksi tarjoilen kolme teoriahuikkaa, jotka auttavat jäsentämään rikosfiktion tapoja kuvata alkoholinkäyttöä. Vallitsevat katsomukset kulkeutuvat rikosfiktioon median kautta, kirjoittaa Rita Elizabeth Rippetoe kirjaan *Booze and the Private Eye – Alcohol in the Hard-Boiled Novel* (2004). Hän käyttää tästä ilmiöstä termiä ”newspaper reality”, jonka voi laveasti käsittää tiedotusvälineiden välittämäksi ajankuvaksi.

Harva dekkari selviää ilman viinaa

Kotimaisen rikoskirjallisuuden sivuilla virtaavat olut, viini, konjakki, viski, votka ja samppanja.

Juominen luo rosoa sankarin liian siloiseen kuvaan, nautiskelu korostaa hänen merkkitietoista hienostuneisuuttaan.

Suomi-dekkari matkaa tuhannen kapakan kautta, koska monesti ravintola tarjoaa taustan keskeisille tapahtumille. Kantapöytien imussa istuvat vuorollaan poliisit ja heidän tiedottajansa, journalistit ja yksityisetsivät.

Korkki narahtaa, kun on juhlan aika, mutta pulloon tartutaan myös epätoivon hetkellä. Oma paikkansa on myös surkukupaisilla sattumuksilla.

Alkoholi antaa ajatuksille siivet, sysää liikkeelle jumittuneet pohdinnat.

Koska runsaan juomisen hinta lankeaa maksuun, kirja vastaa myös kysymykseen, miten romaanihenkilö raitistuu Suomi-dekkarissa.

BoD



9 789528 938484